

Alkol Bağımlılığında Aleksitiminin Anksiyete, Sosyal Anksiyete, Benlik Saygısı ve Erişkin Dikkat Eksikliği Hiperaktivite Bozukluğuyla İlişkisi: Karşılaştırmalı Bir Çalışma

The Relationship Between Alexithymia Characteristics in Alcohol Dependence and Anxiety, Social Anxiety, Self-Esteem and Adult Attention-Deficit Hyperactivity Symptoms: A Comparative Study

Oya Mortan Sevi¹, Yasin Genç², Gürkan Odabaşoğlu², İlkey Soykal³, Özgür Öztürk⁴

ÖZET

Amaç: Bu çalışmanın amacı, Surp Pırgiç Ermeni Hastanesi Psikiyatri Kliniği'nde alkol bağımlılığı nedeniyle ayaktan ve yatarak tedavi gören bireylerin aleksitimi özelliklerini ve bu özelliklerin anksiyete, sosyal anksiyete, benlik saygısı, erişkin dikkat eksikliği belirtileri ile ilişkisini incelemek ve elde edilen ölçüm sonuçlarını kontrol grubuyla karşılaştırmaktır.

Yöntem: Bu araştırmanın örneklemini Surp Pırgiç Ermeni Hastanesi (Yedikule) Psikiyatri Kliniği'nde alkol bağımlılığı nedeniyle ayaktan ve yatarak tedavi gören 18-55 yaş arasındaki 14 birey ile alkol, madde kötüye kullanımı ya da bağımlılığı tanısı almayan 11 birey oluşturmaktadır. Çalışmaya katılan bireylere Michigan Alkolizm Tarama Testi, Toronto Aleksitimi Ölçeği, Rosenberg Benlik Saygısı Ölçeği, Beck Anksiyete Ölçeği, Liebowitz Sosyal Kaygı Ölçeği ile Wender-Utah Dikkat Eksikliği Hiperaktivite Bozukluğu Derecelendirme Ölçeği uygulanmıştır. Deney grubu ve kontrol grubundan elde edilen ölçümlerin analizi Mann Whitney-U Testi ve Spearman's Rank Order Korelasyon Testi ile yapılmıştır.

Bulgular: Alkol bağımlılığı olan bireylerde alkol bağımlılığı olmayan bireylere göre aleksitimi ve erişkin DEHB puanlarının anlamlı şekilde daha yüksek olduğu; alkol bağımlılığı olan ve aleksitimik olarak değerlendirilen bireylerin sosyal durumlarda yaşadıkları korku ve genel korku düzeyinin aleksitimik olarak değerlendirilmeyen bireylere göre anlamlı şekilde daha yüksek olarak bulunmuştur.

Sonuç: Yukarıda belirtilen sonuçlar literatürdeki bulgularla uyumludur. Bu sonuçlar literatürdeki bilgiler ışığında tartışılmıştır.

Anahtar Kelimeler: aleksitimi, alkol bağımlılığı, anksiyete, erişkin dikkat eksikliği

ABSTRACT

Objective: The aim of this study is to evaluate the alexithymia characteristics of inpatients and outpatients who were treated in Surp Pırgic Armenian Hospital Psychiatry Clinic and to observe the relationship between these characteristics and anxiety, social anxiety, self-esteem, adult attention deficit symptoms, and also to compare these measures with nondependent controls.

Method: The sample is consisted of 14 inpatients and outpatients who were treated in Surp Pırgic Armenian Hospital Psychiatry Clinic between the age of 18-55 and 11 healthy controls who have not been diagnosed of alcohol and substance dependence or abuse. The participants were assessed using Michigan Alcoholism Screening Test, Toronto Alexithymia Scale, Rosenberg Self-Esteem Scale, Beck Anxiety Scale, Liebowitz Social Anxiety Scale, and also Wender-Utah Attention Deficit and Hyperactivity Disorder Rating Scale. The data obtained from experimental group and control group have been analysed with Mann Whitney-U Test and Spearman's Rank Order Correlation Test.

Results: It has been found out that the patients with alcohol dependence had higher alexithymia and adult attention deficit scores than the healthy controls. The patients with alcohol dependence diagnosed as alexithymic had higher anxiety and social anxiety scores than nonalexithymics.

Conclusion: The results above were supported with the literature findings. These results have been discussed in the light of the literature.

Keywords: alexithymia, alcohol dependence, anxiety, adult attention deficit

¹ Uzm. Psk., İstanbul Psikiyatri Enstitüsü & Surp Pırgiç Ermeni Hastanesi

² Uzm. Dr., İstanbul Psikiyatri Enstitüsü & Surp Pırgiç Ermeni Hastanesi

³ Psk., İstanbul Psikiyatri Enstitüsü & Surp Pırgiç Ermeni Hastanesi

⁴ Doç. Dr., İstanbul Psikiyatri Enstitüsü & Surp Pırgiç Ermeni Hastanesi

Not: Bu çalışma için Yedikule Surp Pırgiç Ermeni Hastanesi'nden Etik Kurul Onayı alınmış ve çalışma 7. Ulusal Alkol ve Madde Bağımlılığı Kongresi'nde poster bildirisi olarak sunulmuştur.

Address reprint requests to: Uzm. Psk. Oya Mortan Sevi, Surp Pırgiç Ermeni Hastanesi, Psikiyatri Bölümü, Zeytinburnu-İstanbul - TURKEY

E-mail address: oyamortan@gmail.com

Phone: +90 (212) 582 50 50

Date of submission: January 8, 2014

Date of acceptance: February 7, 2014

GİRİŞ

Aleksitimi; emosyonların denetiminde ve bilişsel işleyişteki yetersizlikten dolayı ortaya çıkan bir durum olarak görülmektedir. (1) İlk kez Sifneos tarafından “çok boyutlu bir yapı” olarak tanımlanmıştır. Aleksitimisi olan bireylerin içgörü, duygularını tanıma ve ifade etme, duygu regülasyonu, somatik duyuları anlamlandırma gibi kimi alanlarda zorluk yaşadığı saptanmıştır. (2) Aleksitimi, kültürler arası bir olgudur ve 18 farklı etnik ve ırksal grupta tanımlanmıştır. (3-4)

Aleksitimiyle ilgili yapılan ruh sağlığı odaklı çalışmalar incelendiğinde, aleksitiminin farklı ruhsal durumlarla bağlantılı olduğu görülmektedir. Türk (1992) tarafından Ege Üniversitesi’nde 542 öğrenci üzerinde yapılan ‘Üniversite Öğrencilerinde Aleksitimik Özellikler ile Ruh Sağlığı Arasındaki İlişki’ başlıklı araştırmada Toronto Aleksitimi Ölçeği (TAS) ve Kalz Genel Uyum Skalası (KAS-S) kullanılmıştır. Araştırma sonucunda; aleksitimik özellikler ile ruh sağlığı arasında negatif yönde anlamlı bir ilişki olduğu tespit edilmiştir. (5)

Alkol bağımlılığı aleksitiminin sık olarak araştırıldığı alanlardan biridir. Alkol bağımlılığı olan bireylerde sağlıklı kontrollere göre aleksitimi oranının daha yüksek olarak olduğunu gösteren çalışmalar mevcuttur. (6) Ziotkowski ve arkadaşları (1995) Toronto Aleksitimi Ölçeği’ni (TAS) kullanarak aleksitimik özellikler gösteren 60 erkek alkolik hastada yaptıkları yapılan araştırmada; erkek alkoliklerdeki aleksitimik özelliklerin haz alma, haz almaktan kaçınma ve alkolü bırakma üzerinde olumsuz etkileri olduğunu saptamıştır. (7) Yapılan karşılaştırmalı araştırmalara göre alkoliklerde ya da genetik açıdan alkolizm riski taşıyanlarda, aleksitimik özelliklerin açıkça yüksek olduğu görülmektedir. (8-10)

Alkol bağımlılığı; genellikle panik bozukluğu, yaygın anksiyete bozukluğu, sosyal fobi, obsesif-kompulsif bozukluk ve travma sonrası stres bozukluğu gibi anksiyete bozuklukları ile birlikte görülmektedir. (11) Araştırmacılar anksiyete bozukluğu yaşayan bireylerde aleksitimi oranının yükselmesine dikkat çekmektedirler. Aleksitimi şiddetli duygulanımdan kaçınmak üzere savunma mekanizması olarak işlev görmektedir. Örneğin panik bozukluğu olan kişilerin bedensel duyuların aşırı uyarılması sonucunda korkularından dolayı duygusal deneyimlerini ketledikleri ve aleksitimik eğilimler yönünde harekete geçtikleri düşünülmektedir. Bu durum aleksitiminin duygulanımdan kaçınma işlevinin de olabileceğini akla getirmektedir. (12) Aleksitimi ve kaygı semptomları arasındaki ilişkiyi inceleyen bir çalışmada, aleksitimik deneklerin aleksitimik olmayan deneklere göre kaygı puanlarının daha yüksek olduğu belirlenmiştir. (13) Sosyal kaygı ve aleksitimi ilişkisini inceleyen araştırmalara baktığımızda, sosyal güvensizlik ve duyguları tanımlama-açıklama zorluğu arasında yüksek derecede korelasyon saptandığı görülmektedir.

Duygu ifadesindeki zorlanmalar sosyal ilişkilerde kaygı, başarısızlık ve eleştirilme korkusuna neden olmaktadır. (14) Başka bir kontrollü çalışmada sosyal fobisi olan kişilerde kontrollere göre aleksitimi düzeyleri anlamlı ölçüde yüksek olarak bulunmuştur. (15)

Epidemiyolojik çalışmalar alkol bağımlılığı ile özellikle sosyal anksiyete belirtileri arasında anlamlı ve yüksek ilişki bulunduğunu göstermektedir. (16) Başka bir çalışmada da kaygılı aleksitimik deneklerin daha fazla alkol aldığı görülmüştür (13) Yapılan bir kontrollü çalışmada da, aleksitimik olan alkol bağımlılarında kaygı puanı ortalamaları yüksek bulunmuştur. (17)

Üniversite öğrencilerinde yapılan bir çalışmanın sonuçları da aleksitiminin düşük benlik saygısı ile pozitif yönde ilişkili olduğunu göstermiştir. (18)

Türkiye’de yapılan bir gözden geçirme çalışmasına göre, alkol bağımlılığı olan bireylerde erişkin dikkat eksikliği hiperaktivite bozukluğu oranının da oldukça yüksek olduğu bilinmektedir. (19)

Bu verilere rağmen alkol bağımlılığı olan bireylerde tüm bu belirtileri aynı örnekleme bir arada değerlendiren ve sonuçları sağlıklı kontrol grubuyla karşılaştıran çalışmalara pek sık rastlanmamaktadır. Literatürdeki bu eksikliğin giderilmesini hedefleyen bu çalışmanın amacı, Surp Pırgıç Ermeni Hastanesi (Yedikule) Psikiyatri Kliniği’nde alkol bağımlılığını nedeniyle ayaktan ve yatarak tedavi gören bireylerin aleksitimi özelliklerini ve bu özelliklerin anksiyete, sosyal anksiyete, benlik saygısı ve erişkin dikkat eksikliği hiperaktivite bozukluğu ile ilişkisini incelemek ve elde edilen ölçüm sonuçlarını kontrol grubuyla karşılaştırmaktır.

YÖNTEM

Bu araştırmanın örneklemini Haziran-Aralık 2011 tarihleri arasında Surp Pırgıç Ermeni Hastanesi (Yedikule) Psikiyatri Kliniği’nde alkol bağımlılığı nedeniyle ayaktan ve yatarak tedavi gören 18-55 yaş arasındaki 14 birey (9 erkek, 5 kadın) ile yaş, cinsiyet ve eğitim düzeyi bakımından çalışma grubuyla eşleştirilmiş alkol, madde kötüye kullanımı ya da bağımlılığı tanısı almayan 11 birey (5 erkek, 6 kadın) oluşturmaktadır. Dışlama ölçütleri; organik beyin sendromu, mental retardasyon, psikoz, şizofreni ya da bipolar bozukluk tanısının olması olarak belirlenmiştir. Deney grubundaki bireylerin klinik açıdan hafif-orta düzeyde depresif ve anksiyete belirtilerinin de bulunduğu belirlenmiştir. Kontrol grubundaki bireylerin herhangi bir psikiyatrik tanısı bulunmamaktadır. Çalışmaya katılan bireylerin öncelikle bilgilendirilmiş onayı alınmış ve katılımcılara araştırmacılar tarafından hazırlanan sosyo-demografik bilgi formu, Michigan Alkolizm Tarama Testi, Toronto Aleksitimi Ölçeği, Rosenberg Benlik Saygısı Ölçeği, Beck Anksiyete Ölçeği, Liebowitz Sosyal Kaygı Ölçeği ile Wender-Utah Dikkat Eksikliği Hiperaktivite Bozukluğu Derecelendirme Ölçeği uygulanmıştır.

Michigan Alkolizm Ölçeği'nden 0-25 arası puan elde edilmekte, kesme puanı 5 olarak kabul edilmektedir. Toronto Aleksitimi Ölçeği'nden duyguları tanıma zorluğu, duyguları ifade etme zorluğu ve dışa vuruk düşünce olmak üzere 3 alt ölçek puanı elde edilmektedir. 0-51 puan aleksitimi yok, 51-59 puan arası sınırda aleksitimi ve 59 ve üzeri puan kesin aleksitimi olarak kabul edilmiştir. (1, 20) Bu araştırmada Rosenberg Benlik Saygısı Ölçeği'nin ilk 10 maddesi kullanılmıştır. Ölçekten elde edilen 0-1 puan yüksek düzeydeki benlik saygısı, 2-4 puan orta düzeydeki benlik saygısı, 5-6 puan düşük düzeydeki benlik saygısını işaret etmektedir. Beck Anksiyete Ölçeği'nden 0-63 arasında puan elde edilmektedir. Kesme puanı bulunmamaktadır. Liebowitz Sosyal Kaygı Ölçeği'nden performans gerektiren durumlarda yaşanan korkunun ve kaçınmanın şiddeti, sosyal durumlarda yaşanan korkunun ve kaçınmanın şiddeti, toplam korkunun ve kaçınmanın şiddeti olmak üzere 6 alt ölçek puanı elde edilmektedir. Kaygı ve kaçınma alt ölçeklerinin puanları 24-72 arasında değişmektedir. Wender Utah Ölçeği'nden 0-100 arası puan elde edilmekte, 36 puan ve üstü erişkin DEHB varlığını düşündürmektedir. (19, 21)

BULGULAR

Deney grubu ve kontrol grubundan elde edilen ölçümlerin analizi Mann Whitney-U Testi ve Spearman's Rank Order Korelasyon Testi ile yapılmıştır. Yaş ranjı 22-54 arasında değişmekte olup deney grubunun yaş ortalaması 38.21 (± 9.85), kontrol grubunun yaş ortalaması 35.45 (± 8.74)'dir. Deney grubunun eğitim süre ortalaması 10.43 (± 5.03), kontrol grubunun ise 11.73 (± 3.58) yıldır. Deney grubunun alkol kullanım süresinin ortalaması 17.46 (± 9.08) yıldır. Deney grubundaki 6 bireyin klinik açıdan anlamlı düzeyde depresyon ve anksiyete belirtilerinin bulunduğu belirlenmiştir. Kontrol grubundaki bireylerin herhangi psikiyatrik bir tanısı bulunmamaktadır.

TA-20'ye göre değerlendirildiğinde, deney grubundan 4 kişi, kontrol grubundan 1 kişi aleksitimik, her iki gruptan da 1'er kişi ise sınırda aleksitimik olarak değerlendirilmiştir. (1) Deney grubunda aleksitimik olan ve olmayan bireyler arasında sosyal durumlarda yaşadıkları korku puanları ($p=0.011$, $z=-2.550$) ve toplam korku puanları ($p=0.032$, $z=-2.14$) açısından istatistiksel olarak anlamlı fark bulunmuştur. Sosyal korku puan ortalaması ($X_1=24$, $X_2=15$) ve toplam korku puanı ortalaması ($X_1=46.20$, $X_2=32.33$) aleksitimik bireylerde aleksitimik olmayanlara göre anlamlı şekilde daha yüksektir.

Deney ve kontrol grubu ölçümleri arasında duyguları tanıma güçlüğü puanı açısından istatistiksel olarak anlamlı fark bulunmuştur ($p=0.008$, $z=-2.674$).

Alkol bağımlılığı olan bireylerde duyguları tanıma güçlüğü puanı anlamlı şekilde daha yüksektir. Deney ve kontrol grubu ölçümleri arasında DEHB puanı açısından anlamlı fark bulunmuştur ($p=0.007$, $z=-2.685$). Alkol bağımlılığı olan bireylerde erişkin DEHB puanı anlamlı şekilde daha yüksektir. Bununla birlikte deney ve kontrol grubu ölçümleri arasında duyguları ifade etme, dışa vurma, toplam aleksitimi, anksiyete, benlik saygısı ve sosyal anksiyete alt ölçek ve toplam puanları açısından anlamlı fark bulunmamıştır ($p>0.05$).

Alkolizm puanı ile benlik saygısı puanı arasında istatistiksel olarak anlamlı ve pozitif yönde bir ilişki bulunmuştur ($p<0.05$). Alkolizm puanı arttıkça benlik saygısı puanı artmaktadır. Benlik saygısı puanının artması benlik saygısının düşmesi olarak yorumlanmaktadır. Duyguları tanıma güçlüğü ile benlik saygısı puanı arasında istatistiksel olarak anlamlı ve pozitif yönde bir ilişki bulunmuştur ($p<0.05$). Duyguları tanıma güçlüğü puanı arttıkça benlik saygısı puanı artmaktadır. Hem aleksitimi hem de duyguları tanıma güçlüğü puanı ile sosyal etkileşimde korku ve kaçınma puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı ve pozitif yönde ilişki bulunmuştur ($p<0.05$). Duyguları tanıma güçlüğü puanı ve aleksitimi puanı arttıkça sosyal ortamlarda duyulan korku ve kaçınma puanları artmaktadır. Duyguları ifade etmede güçlüğü ile sosyal etkileşimde korku ve kaçınma puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı ve pozitif yönde bir ilişki bulunmuştur ($p<0.05$). Duyguları ifade etmede güçlüğü puanı arttıkça sosyal ortamlarda duyulan kaygı puanı artmaktadır.

Tablo 1: Deney ve Kontrol Grubunun Puan Ortalamaları ve Standart Sapmaları

	Deney n=14 X $\pm$ SS	Kontrol n=11 X $\pm$ SS
Alkolizm	11.71 $\pm$ 3.79	4.81 $\pm$ 2.27
Aleksitimi Toplam	50.29 $\pm$ 12.16	43.18 $\pm$ 9.05
Duyguları Tanıma	16.86 $\pm$ 5.43	11.19 $\pm$ 3.37
Duyguları İfade	13.50 $\pm$ 3.92	11.36 $\pm$ 4.08
Duyguları Dışa vurma	19.93 $\pm$ 5.06	20.64 $\pm$ 3.77
Anksiyete	10.36 $\pm$ 7.17	5.45 $\pm$ 4.97
Benlik Saygısı	1.14 $\pm$ 1.03	0.82 $\pm$ 0.87
Performans Korku	19.07 $\pm$ 6.52	17.54 $\pm$ 3.78
Performans Kaçınma	19.64 $\pm$ 6.20	17.82 $\pm$ 3.82
Sosyal Etkileşim Korku	18.21 $\pm$ 6.24	18.18 $\pm$ 5.84
Sosyal Etkileşim Kaçınma	17.21 $\pm$ 5.96	17.27 $\pm$ 5.88
Toplam Korku	37.29 $\pm$ 11.52	35.73 $\pm$ 8.83
Toplam Kaçınma	36.86 $\pm$ 11.51	35.09 $\pm$ 7.69
Erişkin DEHB	30.86 $\pm$ 12.48	15.64 $\pm$ 12.40

Tablo 2: Alkol Bağımlılığında Aleksitiminin Diğer Belirtilerle İlişkisi

	Alkolizm	Aleksitimi Toplam	Duyguları Tanıma	Duyguları İfade	Duyguları Dışa Vurma
Alkolizm					
Aleksitimi Toplam	0.087				
Duyguları Tanıma	0.059	0.927***			
Duyguları İfade	-0.318	0.752***	0.718**		
Duyguları Dışa vurma	0.187	0.824***	0.636*	0.435	
Anksiyete	0.113	0.030	0.046	0.320	-0.035
Benlik Saygısı	0.538*	0.528	0.568*	0.329	0.369
Performans Korku	0.076	0.258	0.182	0.064	0.236
Performans Kaçınma	-0.112	0.420	0.467	0.452	0.327
Sosyal Etkileşim Korku	-0.254	0.605*	0.637*	0.588*	0.360
Sosyal Etkileşim Kaçınma	0.068	0.546*	0.561*	0.453	0.420
Toplam Korku	-0.117	0.483	0.493	0.370	0.291
Toplam Kaçınma	-0.001	0.502	0.529	0.464	0.415
Erişkin DEHB	0.043	0.241	0.136	0.169	0.234

*p < 0.05, **p < 0.01, ***p < 0.001

TARTIŞMA

Bu araştırmada, alkol bağımlılığı nedeniyle ayaktan ve yatarak tedavi gören 22-54 yaşları arasındaki 14 bireyin aleksitimi, anksiyete, sosyal anksiyete, benlik saygısı ve erişkin dikkat eksikliği hiperaktivite bozukluğu belirtileri incelenmiş ve elde edilen ölçümler benzer sosyo-ekonomik özellikler taşıyan 11 sağlıklı bireyin sonuçlarıyla karşılaştırılmıştır.

Bu çalışmanın amaçlarından biri, alkol bağımlılığı olan ve olmayan bireylerde aleksitimi, anksiyete, sosyal anksiyete, benlik saygısı ve erişkin DEHB bulgularını incelemektir. Elde edilen ölçüm sonuçları alkol bağımlılığı olan bireylerde duyguları tanıma güçlüğü ve erişkin DEHB puanlarının alkol bağımlılığı olmayan bireylere göre anlamlı şekilde daha yüksek olduğunu göstermektedir. Bu bulgular literatür sonuçlarıyla benzerlik göstermektedir. (6, 19)

TA-20'ye göre, deney grubundan 4 kişi, kontrol grubundan 1 kişi aleksitimik, her iki gruptan da 1'er kişi ise sınırda aleksitimik olarak değerlendirilmiştir. (1) Alkol bağımlılığı olan ve aleksitimik olarak değerlendirilen bireylerin sosyal durumlarda yaşadıkları korku ve genel korku düzeyi; aleksitimik olarak değerlendirilmeyen bireylere göre anlamlı şekilde daha yüksek olarak bulunmuştur. Bu bulgu da önceki araştırmaların sonuçlarıyla tutarlıdır. (16-18)

Çalışmanın bir diğer amacı da, alkol bağımlılığı olan bireylerde aleksitiminin diğer belirtilerle

ilişkisinin incelenmesidir. Elde edilen bulgular; alkolizm puanı arttıkça ve duyguları tanımadaki güçlük arttıkça benlik saygısının düştüğünü göstermektedir. Buna ek olarak duyguları tanımadaki güçlük ve aleksitimi düzeyi arttıkça sosyal durumlarda yaşanan korku ve kaçınma düzeyinin; duyguları ifade etmedeki güçlük arttıkça da sosyal durumlarda yaşanan korku düzeyinin arttığı bulunmuştur. Epidemiyolojik çalışmaların sonuçları da araştırmanın bu bulgularını desteklemektedir. (14, 16)

Bu çalışma alkol ve aleksitimi ile ilişkili olabilecek pek çok değişkenin ele alındığı bir araştırma olması bakımından önemlidir. Literatürde farklı araştırmalarda bu değişkenlerin ayrı ayrı ele alındığı görülmekle birlikte, hepsinin dahil edildiği bir araştırmaya rastlanmamıştır. Ayrıca sağlıklı bir kontrol grubunun kullanılması da elde edilen sonuçların alkol bağımlılığı olan bireylere özgü olduğunun anlaşılması açısından önem taşımaktadır.

Buna karşın çalışmanın bazı sınırlılıkları bulunmaktadır. En önemlisi, örneklemin küçük olmasıdır. Aynı sebeple parametrik analiz yöntemleri de kullanılamamıştır. Bununla birlikte elde edilen sonuçları genellemek zorlaşmaktadır. Bir diğer sınırlılık olarak, ilişkilerin incelenmesi için yapılan analizler yetersiz kalmakta, aracı değişkenlerinde incelenilebileceği daha ileri istatistiksel yöntemlere ihtiyaç duyulmaktadır.

Hem bu çalışmanın hem de literatürdeki diğer araştırmaların sonuçlarından yola çıkarak, daha geniş

bir örneklemi kapsayacak şekilde dizayn edilen bir araştırmanın hipotezleri şu şekilde oluşturulabilir: “Duygularını tanımakta ve ifade etmekte güçlük çeken bireyler özgüven konusunda zorlanırlar, hem sosyal durumlarda kaygı hem de genel bir anksiyete yaşayarak sosyal açıdan izole olma ve olasılıkla alkole sığınma eğiliminde olabilirler.” Ancak bu hipotezleri değerlendirmek için sosyo-demografik özellikler açısından benzer dağılım gösteren bir örneklem kesme puanına göre “kesin aleksitimik”, “sınırdaki aleksitimik” ve “aleksitimik değil” olarak 3 gruba ayrılarak, bu gruplar benlik saygısı, genel kaygı, sosyal kaygı, depresyon düzeyi ve alkol kullanım sıklığı açısından tek yönlü varyans analizi ve çoklu karşılaştırma testleri ile karşılaştırılmalıdır. Aynı zamanda ileri istatistik teknikleri kullanılarak tüm bu değişkenlerin dahil edildiği bir desende değişkenlerin birbiriyle ilişkileri ve ilişkilerin yönü test edilmelidir.

KAYNAKLAR

- Güleç H, Yenel A. 20 maddelik Toronto aleksitimi ölçeği türkçe uyarlamasının kesme noktalarına göre psikometrik özellikleri. *Klinik Psikiyatri* 2010; 13: 108-112.
- Nemiah JC, Freyberger H, Sifneos PE. Alexithymia: a view of the psychosomatic process. *Modern trends in psychosomatic medicine*. London: Butterworths, 1976; 3.
- Parker JDA, Shaughnessy PA, Wood LM, et al. Cross-cultural alexithymia: validity of the 20-item Toronto Alexithymia Scale in North American aboriginal populations. *Journal of Psychosomatic Research* 2005; 58 (1): 83-88.
- Parker JDA, Taylor GJ, Bagby RM. The 20-item Toronto alexithymia scale. III. reliability and factorial validity in a community population. *Journal of Psychosomatic Research*, 2003; 55(3): 269-275.
- Türk M. Üniversite öğrencilerinde aleksitimik özellikler ile ruh sağlığı arasındaki ilişki. *Yayınlanmamış Uzmanlık Tezi*, İzmir: Ege Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 1992.
- Evren C, Can S, Evren B, Çakmak D. Yatarak tedavi gören erkek alkol bağımlılarında aleksitiminin depresyon, anksiyete ve erektil işlev bozukluğu ile ilişkisi: kontrollü bir çalışma. *Klinik Psikofarmakoloji Bülteni* 2002; 12: 165-173.
- Ziotkowski M. Does alexithymia in male alcoholics constitute a negative factor for maintaining abstinence. *Psychotherapy and Psychosomatics* 1995; 63: 169-173.
- Krystal JH, Güler EL, Cichetti DV. Assessment of alexithymia in posttraumatic stress disorder and somatic illness: Introduction of a reliable measure. *Psychosomatics* 1986; 48: 84-94.
- Finn PR, Martin J, Pihl RO. Alexithymia in males at high genetic risk for alcoholism. *Psychotherapy and psychosomatics* 1987; 47: 18-21.
- Haviland MG, Shaw DG, Mac Murray JP, et al. Validation of toronto alexithymia scales with substance abusers. *Psychotherapy and psychosomatics* 1988; 50: 81-87.
- Monti PM, Kadden RM, Rohsenow DJ, et al. Treating alcohol dependence. A coping skills training guide. (2nd ed), New York: The Guilford Press, 2002: 163-180.
- Motan İ, Gençöz T. Aleksitimi boyutlarının depresyon ve anksiyete belirtileri ile ilişkileri. *Türk Psikiyatri Dergisi* 2007; 18(4): 333-343.
- Evren C. Sosyal anksiyete bozukluğu ve alkol kullanım bozuklukları. *Psikiyatride Güncel Yaklaşımlar* 2010; 2 (4): 473-515.
- Müller J, Bühner M, Ziegler M, Şahin L. Are alexithymia, ambivalence over emotional expression and social insecurity overlapping constructs? *Journal of Psychosomatic Research* 2008; 64: 319-325.
- Solmaz M, Sayar K, Özer ÖA ve ark. Sosyal fobi hastalarında aleksitimi, umutsuzluk ve depresyon: kontrollü bir çalışma. *Klinik Psikiyatri* 2000; 3: 235-241.
- Evren C. Sosyal anksiyete bozukluğu ve alkol kullanım bozuklukları. *Psikiyatride Güncel Yaklaşımlar* 2010; 2 (4): 473-515.
- Evren C, Eken B, Çakmak D. Alkol bağımlılarında aleksitimi ve depresyon, anksiyete ve kişilik bozuklukları ile ilişkisi. *Bağımlılık Dergisi* 2003; 4 (2): 47-52.
- Ünal G. Bir grup üniversiteli gençte çekingenlik, aleksitimi ve benlik saygısının değerlendirmesi. *Klinik Psikiyatri* 2004; 7: 215-222.
- Tufan AE, Yaluğ İ. Erişkinlerde dikkat eksikliği hiperaktivite bozukluğu: Türkiye verilerine dayalı bir gözden geçirme. *Anadolu Psikiyatri Dergisi* 2010; 11: 351-359.
- Güleç H, Köse S, Güleç MY et al. Reliability and factorial validity of the turkish version of the 20-item Toronto alexithymia scale (TAS-20). *Bulletin of Clinical Psychopharmacology* 2009; 19 (3): 214-220.
- Öncü B, Ölmez Ş, Şentürk V. Wender-utah derecelendirme ölçeği türkçe formu'nun erişkin dikkat eksikliği ve hiperaktivite bozukluğunda geçerlik ve güvenirlik çalışması. *Türk Psikiyatri Dergisi* 2005; 16 (4): 252-259.